

Brüssel, 13. juuni 2016
(OR. en)

9213/16

ECOFIN 456
UEM 203
SOC 320
EMPL 217
COMPET 290
ENV 336
EDUC 191
RECH 183
ENER 199
JAI 447

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9131/16 ECOFIN 422 UEM 172 SOC 286 EMPL 182 COMPET 259 ENV 303 EDUC 159 RECH 151 ENER 164 JAI 409 - COM(2016) 334 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Läti 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Läti 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2016) 334 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

**milles käsitletakse Läti 2016. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Läti
2016. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 26. novembril 2015 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2016) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 17.–18. märtsil 2016 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Komisjon võttis 26. novembril 2015 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011² alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Lätit ei nimetatud ühe liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal päeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta. Euroopa Ülemkogu kiitis 18.–19. veebruaril 2016 kõnealuse soovitusel heaks ja nõukogu võttis selle 8. märtsil 2016 vastu³. Kuna Läti rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Läti tagama selle soovitusel täieliku ja õigeaegse rakendamise.
- (2) 2016. aasta aruanne Läti kohta avaldati 26. veebruaril 2016. Selles hinnati Läti edusamme nõukogus 14. juulil 2015 vastu võetud riigipõhiste soovitusel järgimisel ja talle strateegiaga „Euroopa 2020“ ettenähtud eesmärkide saavutamisel.
- (3) 14. aprillil 2016 esitas Läti oma 2016. aasta riikliku reformikava ja 2016. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

³ ELT C 96, 11.3.2016, lk 1.

- (4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁴ artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Komisjon esitas kõnealuse sätte kasutamise täiendavad üksikasjad suunistes selle kohta, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega.
- (5) Oma 2016. aasta stabiilsusprogrammis taotles Läti 2017. aastaks ajutist kõrvalekaldumist keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks vajalikust kohandamiskavast 0,5 % ulatuses SKPst, et võtta arvesse suuremaid struktuurireforme, millel on positiivne mõju riigi rahanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele, eelkõige käimasolevat tervishoiusektori reformi, mis põhineb aastate 2014–2020 tervishoiustrateegial. Reformi üksikasjad on kokkuvõtlikult esitatud stabiilsusprogrammis. Selle eesmärk on suurendada 2020. aastaks tervishoiusektori avalikku rahastamist 4 %-ni SKPst, võrrelduna 2015. aasta 3 %-ga SKPst. Reformi täielik rakendamine suurendab eeldatavasti 2023. aastaks tööhõivet 0,6 % ja tõstab SKP taset 2,2 %, mis avaldab pikas perspektiivis positiivset mõju riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Positiivne mõju majanduskasvule ja riigi rahanduse pikaajalisele jätkusuutlikkusele on hinnangu kohaselt usutav. Praegu võib Lätit pidada 2017. aastaks taotletud ajutise kõrvalekaldumise tingimustele vastavaks, juhul kui ta rakendab kokkulepitud reformid piisavas ulatuses. Selle üle toimub Euroopa poolaasta raames järelevalve. Lubatud ajutise kõrvalekalde suurus sõltub siiski sellest, kas järgitakse minimaalset sihttasest (s.t struktuurset eelarvepuudujääki 1,7 % SKPst). Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosist nähtub, et 2017. aastal on ruumi täiendava ajutise kõrvalekalde jaoks 0,1 % ulatuses SKPst.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

- (6) Läti suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. 2016. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt kavatakse valitsus järk-järgult parandada valitsemissektori nominaalset eelarvepositsiooni, et see jõuaks 2019. aastal 0,5 %-ni SKPst. Kavandatavas keskpika perioodi eelarve-eesmärgi – struktuurse eelarvepuudujäägi 1 % SKPst – saavutamiseks vajalikus kohandamiskavas on arvestatud taotletud kõrvalekaldeid, mis on 2017. ja 2018. aastal seotud süsteemse pensionireformiga ning aastatel 2017–2019 tervishoiusektori ulatuslikuma struktuurireformiga. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2016. aastal 40 %-ni SKPst ja jätkama langust, jõudes 2018. aastal 38 %-ni. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Ent kavandatud eelarvepuudujäägi eesmärkide saavutamiseks alates 2017. aastast võetavaid meetmeid ei ole piisavalt täpselt kirjeldatud. Toetudes komisjoni 2016. aasta kevadprognoosile, osutab üldhinnang mõningase kõrvalekalde riskile 2016. aastal, ja kui poliitikat ei muudeta, siis ka 2016. ja 2017. aastal koosvõetuna. Nõukogu on stabiilsusprogrammile antud hinnangu põhjal ja komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi arvesse võttes seisukohal, et Läti täidab eeldatavasti stabiilsuse ja kasvu pakti sätteid. Siiski tuleb võtta täiendavaid meetmeid, et tagada sätete järgimine 2016. aastal.
- (7) Tööjõu pakkumist piirab tööealise elanikkonna vähenemine ja kulupõhist konkurentsivõimet ohustab tootlikkuse suurenemisest kiirem palgakasv. Seetõttu tuleb võtta meetmeid tööalase konkurentsivõime suurendamiseks ja inimkapitali parandamiseks.
- (8) Läti vaesusriski ja sotsiaalse tõrjutuse määr on üks ELi kõrgemaid. Tehakse ettevalmistusi miinimumsissetuleku määra kehtestamiseks, kuid selle rakendamine ei ole kindel ja kuna see nõuab eelarvest suuri kulusid, jääb selle kohaldamise mõju tagasihoidlikuks. Sotsiaalabi piisavus ei ole alates 2009. aastast paranenud, mille tõttu ei ole vaesus tegelikult vähenenud. Miinimumsissetuleku määra reformiga soovitakse vähendada sotsiaalabi killustatust ja stimuleerida tööleasumist.
- (9) Aktiveerimismeetmete hõlmavus on endiselt madal, eriti pikaajaliste töötute puhul. See raskendab tööturule tagasipöördumist, võttes arvesse, et ka tervisenäitajad on halvad ja sotsiaalteenused ebapiisavad. Tööhõivet võimaldaks suurendada aktiveerimismeetmete laialdasem rakendamine.

- (10) Tervishoiu kasina avaliku sektori poolse rahastamise, tervishoiusüsteemi struktuursete puuduste, omast taskust suurte summade maksmise vajaduse ja kesise kulutasuvuse tõttu jäävad suure osa elanikkonna tervishoiuvajadused rahuldamata. Kui tervishoiuteenuste osutamist kriitiliste juhtumite korral peetakse esmatähtsaks, siis samal ajal on piiratud rahastamise tõttu võimalused pakkuda üldisi tervishoiuteenuseid tagasihoidlikud.
- (11) Läti on teinud edusamme kõrgharidussüsteemi reformimisel. Eelkõige on loodud stiimulid kvaliteedi parandamiseks ning rajatud sõltumatu akrediteerimissüsteem. Parandada tuleb aga kutseharidust ja -koolitust, eelkõige reformides õppekavu ja luues õigusraamistiku tööloppimise jaoks, et parandada nende kvaliteeti ja kättesaadavust. Kutseharidusseaduse kohaselt võivad õpipõisiõppe tüüpi kavade arengule kaasa aidata sotsiaalpartnerid.
- (12) Investeerimist on pidurdanud innovatsiooniprobleemid, puudulik ettevõtluskeskkond ja tööjõu kahanemine. Vähene innovatsioon ja killustatud teadusbaas takistavad kõrgema lisandväärtusega ja teadmispõhiste valdkondade kiiret ja tõhusat laienemist Lätis. Investeerimist pidurdavad ka investorite vähene kaitse maksejõuetusmenetluse käigus, millele lisandub avaliku halduse vähene tõhusus.
- (13) Valitsus on võtnud meetmeid, et vähendada riigi teadusbaasi killustatust, parandada selle kvaliteeti ja suurendada ettevõtete innovatsioonivõimet. Teatavast edust hoolimata on investeeringud, mida avalik ja erasektor teevad teadusesse ja innovatsiooni, väga väikesed võrreldes ELi keskmisega. Jätkata tuleb teadusbaasi konsolideerimist, teadustöötajate arvu suurendamist ja teaduse kvaliteedi parandamist. Selleks et luua erasektorile stiimulid innovatsiooni investeerimiseks, tuleks täielikult ellu viia aruka spetsialiseerumise strategiast lähtuvad reformid ja kasutada kõiki muid olemasolevaid poliitilisi vahendeid.
- (14) Äriringkondades levinud arusaama kohaselt takistab investeerimist maksejõuetusmenetlus, kuna varade tagastamise määrad on madalad ja puudub pankrotihaldurite järelevalve.

- (15) Lāti on teinud mitu edukat algatust kohtusüsteemi kvaliteedi ja tõhususse parandamiseks. Ent ametiisikute huvide konfliktide vältimise kord, mis on küll kõikehõlmav, on keerukas ja jäik, kuna peamiseks peetakse formaalset nõuete täitmist, mitte asjaolude kaalumist iga juhtumi puhul eraldi. Lisaks nõrgendavad korruptsiooni vastu võitlemise ja ennetamise bürood sisepinged, mis kahjustavad büroo tasakaalu ning õõnestavad üldsuse usaldust selle tegevuse suhtes ja büroo enda soovi käsitleda kõrgetasemelisi juhtumeid esmatähtsana.
- (16) Investeermiskeskonda ei aita soodsamaks muuta ka avaliku halduse üldine vähene tõhusus, mis tuleneb eelkõige suhteliselt suurest personali voolavusest, avaliku teenistuse reformi venimisest ja nõrgast projektijuhtimisest. Avaliku sektori töötasud ei ole vajalikul määral seotud tööülesannetega.
- (17) Komisjon on Euroopa poolaasta raames Lāti majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2016. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka stabiilsusprogrammi ja riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Lātile esitatud soovitude järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Lāti eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka vastavust ELi õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda tulevastesse riiklikesse otsustesse ELi tasandi panus ja tugevdada nii ELi üldist majandusjuhtimist. Euroopa poolaasta raames koostatud soovitusel kajastuvad allpool esitatud soovitustes 1–3.
- (18) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁵ selle kohta kajastub eelkõige soovitusel 1,

⁵ Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

SOOVITAB Lätil võtta 2016. ja 2017. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada, et kõrvalekalle keskpika perioodi eelarve-eesmärgist 2016. ja 2017. aastal ei ületaks süsteemse pensionireformi ja tervishoiusektori ulatusliku struktuurireformiga seotud lubatud kõrvalekallet. Vähendada madalapalgaliste maksukiilu, kasutades selleks maksukoormuse nihutamist majanduskasvu soodustaval viisil keskkonna- ja omandimaksudele ning parandades maksukuulekust.
2. Parandada sotsiaalabi piisavust ja tõhustada meetmeid, millega sotsiaalabi saajatel aidatakse leida ja säilitada tööd, sh suurendades aktiveerimismeetmete hõlmavust. Kiirendada kutsehariduse õppekavade reformi, koostöös sotsiaalpartneritega kehtestada õigusraamistik tööloppimise jaoks ja suurendada nende pakkumist. Parandada tervishoiusüsteemi kättesaadavust, kvaliteeti ja kulutasuvust.
3. Jätkata teadusasutuste konsolideerimist ning luua erasektorile stiimulid innovatsiooni investeerimiseks. Tugevdada huvide konfliktide ennetamise korda ning luua õiguslik raamistik, mis hõlmab kõiki avaliku sektori töötajaid. Parandada pankrotihaldurite aruandekohustuslikkust ja avaliku sektori järelevalvet nende üle.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*
